

Mercè Rodoreda:

La plaça del Diamant

RELACIÓ AUTORA-TEXT-CONTEXT

Mercè Rodoreda va néixer a Barcelona el 1909 i va morir a Girona el 1983. Fou una gran novel·lista. Havent deixat d'anar a l'escola quan encara era una nena, va passar una infantesa solitària de filla única, lliurada al somni i a la lectura. Atreta fortament per les lletres, començà molt jove l'activitat literària, d'una banda, amb col·laboracions a diaris i revistes, en general en forma de contes (Clarisme, La Revista, Revista de Catalunya, Meridià, Mirador), i d'una altra, amb la publicació de novel·les. Aquestes novel·les, rebutjades en bloc per l'autora, reflecteixen nombroses influències, la més important de les quals és possiblement la del grup d'avantguarda de Sabadell; es tracta de *Sóc una dona honrada?* (1932), *Del que hom no pot fugir* (1934), *Un dia en la vida d'un home* (1934) i *Crim* (1936). Gràcies a aquestes obres, que podem denominar d'adolescència, tant per la seva temàtica com per la seva inseguretat, Rodoreda va poder escriure, tot seguit, una obra rodona, que és la culminació d'aquesta etapa, *Aloma* (1938), premi Creixells de 1937. Es tracta d'una novel·la psicològica, poètica i simbòlica, centrada en la figura d'una dona, com ho serà tota la seva producció, en aquest cas concret d'una adolescent enfrontada amb la descoberta al món. Mercè Rodoreda demostra que domina perfectament tant els recursos narratius com els registres d'una prosa que esdevé densa i suggeridora. És la única novel·la que l'autora reconeix com a seva i que re farà posteriorment (1969). Tanmateix el llibre, per una sèrie de circumstàncies dramàtiques, trigà a veure una continuació, ja que la guerra civil va esclatar aleshores, i Rodoreda abandonà una carrera que s'augurava prometedora, en emprendre el camí de l'exili (París, Bordeus...). Incapaç, tant físicament com moralment, d'escriure una novel·la, va publicar contes en diverses revistes catalanes que s'editaven a l'exili (Revista de Catalunya, París, 1947), o clandestinament a l'interior (Antologia, 1948, i Occident, 1949–1950). Guanyà successivament les Flors Naturals dels Jocs Florals en els anys 1947 (Londres), 1948 (París) i 1949 (Montevideo). En aquesta darrera etapa fou proclamada Mestre en Gai Saber. El 1954 es va establir a Ginebra, on féu traduccions per a organismes internacionals, va començar a pintar seguint Klee i, ja superades les dificultats de supervivència, va poder tornar a pactar amb la literatura. *Vint-i-dos contes* (1958), premi Víctor Català del 1957, assenyalà la reincorporació de Mercè Rodoreda a la literatura catalana i a una carrera que novament podrà desenvolupar-se amb normalitat. El recull té una unitat temàtica, però traeix, en canvi, una crisi de tècniques, fet ben lògic si serveix de pont entre la producció de pre- i postguerra.. Seguidament publicà *La plaça del Diamant* (1962), la novel·la clau d'aquesta segona etapa, que podem denominar de maduresa, tant per la temàtica com per la perfecció formal. Es tracta d'una novel·la d'una senzillesa tan sols aparent per centrar-se en aquest cas en una dona d'estament popular, que amb la seva visió del món domina tot l'univers de la ficció. Una visió del món que varia amb l'edat i les circumstàncies vitals per on travessa i que té el poder, a la joventut, de tipificar un món renouer i vital, entranyable per a l'autora, que tracta de reflectir a totes les seves ficcions (l'immediatament anterior al conflicte bèl·lic), i de tenyir-se de ressons èpics en acarar-se amb la guerra civil, per esdevenir eteri i quasi mític a la maduresa (el món etern de la postguerra). La novel·la, per mitjà del llenguatge, esdevé vida i aquest és possiblement un dels mèrits principals d'una obra que ha assolit un èxit extraordinari tant de crítica com de públic (milers d'exemplars venuts i nombroses traduccions: txec, francès, anglès...). *El Carrer de les Camèlies* (1966), premi Sant Jordi d'aquest mateix any, premi Lluïl del 1969, és una continuació, però alhora una exasperació, de la temàtica més característica de l'autora (la marginació de la dona, les relacions amoroses frustatòries...), que es liquida així en aquesta altra novel·la, que podem denominar, també, de maduresa. *Jardí vora el mar* (1967) és una típica obra de crisi en la qual comença a qüestionar-se el tractament realista que fins ara havia predominat a les ficcions de l'autora i que serveix de pont entre aquesta etapa i una de posterior que podem anomenar de vellesa, on domina el tractament fantàstic. *La meua Cristina i altres contes* (1967), recull d'una gran uniformitat, tant temàtica com formal, assenyalà un nou tombant en la seva producció amb la incorporació del mite a les ficcions, amb què la prosa esdevé més densa i es carrega de ressonàncies misterioses. *Mirall trencat* (1974) és una novel·la

psicològica, en aquest cas una mena de saga familiar de gran complexitat, molt diferent dels universos de ficció anteriors dominats per un únic personatge, és també quelcom de molt més inquietant, per misteri que hi domina. El seu centre, tant temàtic com formal, és un mite autèntic, el de la infantesa, amb un arquetipus d'arrels simbolistes i de gran bellesa per a connotar-la, l'aigua. L'obra representa un món de ficció tancat –a diferència dels anteriors, que eren oberts–, que es clou amb la seva destrucció total, i així el cicle de l'autora sembla acabar-se d'una forma totalment exemplar per la seva gran coherència. La narrativa de Mercè Rodoreda avança des d'una etapa de desmitificació –adolescència– per anar-se apropant d'una forma lenta i sàvia cap al mite. I tracta, en definitiva, del temps o del seu pas que fa sorgir noves identitats en la persona humana, tema universal que n'inclou també d'altres (la soledat, l'amor...), mitjançant una prosa molt personal i intimista, poètica i simbòlica, que és un dels màxims atractius d'una novel·lista que aconsegueix la més alta qualitat literària, junt amb un èxit de públic extraordinari, del qual són una prova les nombroses edicions dels seus llibres, així com les traduccions a diverses llengües.

L'any 1979 publicà *Tots els contes*. També va escriure teatre: *El parc de les magnòlies* (1976), *La sala de les nines* (1979), *L'hostal de les Tres Camèlies*. El 1980 se li va concedir el premi d'Honor de les Lletres Catalanes. Va guanyar dos premis Crítica Serra d'Or, el primer el 1981 amb *Viatges i flors* (1980) i el segon, el 1982, amb *Quanta, quanta guerra...*

RELACIÓ TEXT-DESTINATARI

Podríem afirmar que aquesta novel·la, com moltes d'altres de Mercè Rodoreda, s'adreça a qualsevol tipus de públic i de qualsevol edat (sempre i quan a aquest públic li agradi llegir aquest tipus de novel·les).

Planteja la situació de la dona indefensa davant d'un marit molt dominant. Podem dir que ens explica la lliuta de la dona per sobreviure davant d'una situació de marginació.

ANÀLISI DE LA NOVEL·LA

En relació amb la història

La plaça del Diamant és una plaça que es troba al barri (antiga vila) de Gràcia, a Barcelona. Mercè Rodoreda, de petita, vivia en aquest barri, prop d'aquest lloc. És per això que la sap descriure tan bé: els personatges, les festes que s'hi fan, com es fan, els músics que hi ha, la decoració en dies normals i la dels dies de festa, les cases, els carrers, les botigues ...

Aquesta plaça és, també, el nucli espacial del lloc on succeeix el transcurs de la novel·la, i on la Natàlia coneix el seu primer marit, en Quimet, a l'inici de la novel·la.

Penso que aquest títol és més adient que el de Colometa, ja que el títol de La plaça del Diamant reflecteix la zona on se situa l'acció de la novel·la. El nom de Colometa és el que dóna en Quimet a la Natàlia, des del moment de conèixer-la. Té força relació amb el que li passarà després d'haver-se casat per primera vegada: el seu marit construeix un colomar a casa seva, que arriba a estar plena de coloms. És a dir, el de Colometa no hauria estat pas tan malament.

Tema

El tema d'aquesta novel·la és, principalment, la vida de la Colometa, una noia a Barcelona i al barri de Gràcia, en l'època més propera la Guerra civil espanyola, tan els anteriors, els de la mateixa guerra i els que vingueren després d'aquesta. Es centra en una noia en concret, la Natàlia, que canvia molt durant el transcurs de la narració.

Síntesi de l'argument

La Natàlia és una noia barcelonina del barri de Gràcia. Quan és jove, ballant a la Plaça del Diamant, coneix un noi que es diu Quimet, i se n'enamora. Es casen i tenen un fill, en Toni i una filla, la Rita. La noia busca i troba feina en una casa de rics. Però aviat arriba la Guerra Civil i el seu marit ha d'anar al front, on el maten. La despatxen d'allà on treballa. Més tard, coneix l'Antoni, un adroguer, i s'hi casa. La seva vida canvia notablement. Al cap d'uns anys, el seu fill ha de fer el servei militar i la Rita es casa amb en Vicenç, un cafeter.

Estructura de la novel·la

La novel·la consta de 49 capítols. Podem dividir-la en:

–Introducció: la Natàlia coneix en Quimet, i comença a sortir amb ell. *Capítols I – V.*

–Desenvolupament: es casen, lloguen un pis i tenen fills. Arriba la guerra civil i en Quimet mor. La Natàlia viu una mala temporada. Es casa amb l'Antoni. *Capítols VI – XLIV.*

–Desenllaç: la vida li canvia, els fills se li fan grans i la Rita es casa amb en Vicenç. *Capítols XLV – XLIX.*

Personatges principals

Natàlia: és la narradora de la història. És filla del barri de Gràcia de Barcelona. Treballa en una botiga de dolços. Quan és jove, coneix un noi en una festa a la plaça del Diamant que es diu Quimet, i li diu que es diu Colometa i que al cap d'un any estarà casada amb ell. I efectivament, al cap d'un any ja tenen un pis. La vida de la Natàlia canvia. El seu marit la domina i li fa fer el que ell vol. La Natàlia s'ha de buscar la vida pel seu compte i comença treballar a casa d'una gent rica. Amb el seu primer marit té dos fills. Quan se li mor el marit, després de la guerra, es casa amb l'Antoni, un adroguer que li ven veges per als coloms,. Aquest segon marit la tracta molt bé a ella i als seus fills.

La Natàlia, al principi, és una noia innocent, no se n'adona gaire de la realitat que l'envolta. De mica en mica es va fent gran i veu que la vida no és tan maca com li semblava. És una dona atractiva, bastant llesta. Al llarg dels anys canvia molt. la Guerra Civil i la mort del seu marit li fan veure el món amb altres ulls. Però ella lluita, lluita per no ser trepitjada, i per sobreviure en els anys més durs de la seva vida. Després de la guerra, quan es torna a casar, la vida li canvia a favor seu i viu molt més bé que abans. Ella veu que el pas del temps l'està fent gran, l'està fent vella, però almenys, en el final de la novel·la pot viure tranquil·la.

Quimet: és el primer marit de la Natàlia. Volia que aquesta fes tot el que ell volgués, que tingués els seus mateixos gustos, fins i tot li va canviar el nom i li va dir Colometa. Treballava d'ebenista, amb fustes, i feia restauracions i reparacions de mobles. Quan feia un temps que estava casat, va agafar fascinació pels coloms i va fer un colomar molt gran a casa seva. Es va comprar una moto i portava la dona i els fills a fer voltes. Durant la Guerra civil va haver d'anar al front, on el van matar. Era un noi atractiu, amb molta empena per fer les coses. Però a vegades tenia mala llet o no estava d'acord amb el que feia la seva dona. Sovint deia l'expressió pobra Maria....

Antoni: és l'adroguer on la Natàlia compra les veges. Durant la Guerra, quan la protagonista passa molta fam i està a punt de matar els seus fills, li proposa de casar-se amb ella. Aquesta accepta i formen una família a casa seva. És un home sensat, deixa fer a la Natàlia tot el que ella vol fer. També va anar a la Guerra i el van ferir, però al final es va refer, però no pot tenir fills.

Toni: primer fill d'en Quimet i la Natàlia. De petit era molt mogut i nerviós, i plorava molt. També tenia enveja de la seva germana petita. De mica en mica, amb el pas del temps i la guerra entremig es va fent gran i va anar madurant.

Rita: filla petita d'en Quimet i la Natàlia. Quan es fa gran, es casa amb en Vicenç, un cafeter. És una noia amb molt caràcter.

Personatges secundaris

Senyora Enriqueta: és una amiga de la Natàlia, més vella que ella. A casa seva té un quadre amb unes llagostes. Al llarg de la novel·la dona bons consells i opinions a la Natàlia. Venia castanyes i moniatos a la cantonada de l'Smart a l'hivern i cacauets i xufles a l'estiu.

Mare d'en Quimet: és una dona un xic estranya, té una gran afició pels llaços i en té ple per tota la casa. Sempre li pregunta a la Natàlia si s'avenen amb el seu marit, o si li agrada la feina de la casa; només pensa en el bé del seu fill. Mor quan encara no havia esclatat la Guerra.

Cintet: amic d'en Quimet. Ajuda a aquest i la seva dona a empaperar la paret quan s'estan fent el pis. Mor a la Guerra, en el mateix lloc i al mateix temps que en Quimet.

Mateu: amic d'en Quimet. Ajuda a la parella a fer la cuina i a fer el pis. Està molt enamorat de la seva dona, la Griselda, però aquesta li fa el salt amb un altre home. Té molt afecte a la Natàlia.

Griselda: dona d'en Mateu, de poques paraules.

Julieta: amiga de la Natàlia. De mica en mica van perdent amistat, només apareix a l'inici de la novel·la i al mig, on li explica a la protagonista que ha passat la nit amb un noi que li agrada molt.

Pare de la Natàlia: després de la mort de la mare de la Natàlia, aquesta s'havia distanciat molt del seu pare, que estava casat amb una altra dona. Quan es va morir, la Natàlia va pensar que, quan era petita, l'havia estimat molt.

Senyor i senyora: són els rics que van contractar la Natàlia perquè els netegés la casa, però quan va arribar la guerra la van despatxar. Són avars, creuen que sense els rics els pobres no tenen res a fer. Tenen una filla, un gendre i un nen petit. Tenen un local per llogar, però no volen que hi vagin nens petits.

Adroguer: viu sota el pis d'en Quimet i La Natàlia, i té la botiga allà mateix.

Aprenent d'ebenista: noi que aprèn l'ofici amb en Quimet. Durant la guerra la Natàlia el troba pel carrer amb només una cama.

Vicenç: cafeter del barri que està molt enamorat de la Rita, i insisteix fins que s'hi acaba casant.

Pere: antic promès de la Natàlia. La protagonista el deixa per casar-se amb en Quimet. Era bon noi, no havia donat problemes a la Natàlia

També hi ha altres personatges secundaris, com Mossèn Joan, la dona del pare de la Natàlia, l'home que reparteix la llet Sila, el que furga les papereres, el propietari del pis on van a viure la Natàlia i en Quimet, la filla i el gendre dels senyors, etc.

En relació amb el discurs

Els primers anys de matrimoni, marcats per la normalitat i la rutina, abasten una porció de vida més aviat curta, on el temps és perfectament mesurable.. Però a mesura que hi passen els anys, els esdeveniments, d'una banda, perden llur importància, i d'una altra, el temps hi avança més de pressa. Aquests primers anys de Natàlia-Colometa i Quimet són dominats per la monotonia, per una vida quotidiana feta de repeticions i que

discorre, per tant, molt a poc a poc, com el ritme narratiu que les representa. La vida de la dona és, doncs, rutinària, sense que ella decideixi res, sinó depenent dels altres: del marit, dels fills... I els diumenges són dedicats al sexe, acceptat resignadament per Colometa. La monotonia de la vida diària, el dolor davant el sexe, la dominació del mascle, tot és acceptat, sense cap dramatisme, amb una total resignació: com a coses pròpies de la vida de la dona.

Si als primers anys de vida de Quimet i Natàlia hi dominava la comunicació, els temps difícils són presidits per la soledat. No hi trobem la narració de paraules en estil directe o indirecte, sinó la forma narrativitzada.. La paraula, havent de descriure el particular dramatisme d'aquest moment, es concentra i, finalment, es declara impotent. La prosa, subjectiva i densa –hom està sol i viu angoixosament– esdevé poètica i es diferencia notablement de l'emprada a la primera part de la novel·la. La descripció hi cobra gran importància.

Durant la part on apareix la guerra s'hi recalca una mateixa construcció gramatical o frase, però no sols tres vegades, sinó moltes més. Això expressa l'exasperació de Colometa per a qui es fa insuportable una existència com la seva, i que concentra, en una mateixa locució, tota la seva ràbia: No podia dir-li que només sentia els coloms... No podia dir-li que si un ou queia... No podia dir-li que només sentia crits... No podia dir-li que només sentia parrupeig de coloms... No podia explicar que no em podia queixar... No podia dir que els meus fills....

Condensa, amb eficàcia, a condensar una ambientació poètica que es desprèn del subjectivisme i de la densitat, d'una banda els punts suspensius i, d'una altra, l'adequació de la descripció d'un determinat aspecte de la naturalesa amb un fet o amb un estat d'ànim.

Els fenòmens atmosfèrics, íntimament associats a les vivències dels personatges tenen una influència poètica considerable. L'estil de Rodoreda esdevé més dens i poètic. En els moments difícils el curs temporal esdevé més imprecís, mogut per un ritme més ràpid.

El temps, abans reduït a un espai curt i perfectament diferenciat, que Colometa podia mesurar fàcilment, arriba a icloure'n un de molt més llarg, poc precís, que només, que només unes dates clau i externes al personatge ens assenyalen: la proclamació de la República i l'inici/final de la Guerra Civil. Això ens permet deduir que, des del capítol XVII al XXXII, que són els que relaten aquesta vida amb maldecaps grossos, s'escolen uns vuit/nou anys.

A mesura que el temps s'escola el record del passat ja no serà atribolat sinó que, situant-se a l'altre extrem, esdevindrà poètic, una mitificació del temps perdut.

A l'última part de la novel·la hi predomina el monòleg, el flux del pensament de la Colometa. Hi ha, doncs, tot un procés d'interiorització. Així, si el verb dominant fins ara era el dir, en aquests capítols ho serà pensar, que enllaça les diferents parts del monòleg de la Natàlia.

En relació amb la narració

El narrador de la novel·la és la mateixa protagonista, la Natàlia, que ho narra en primera persona. La majoria de diàlegs no estan escrits de la manera comú, és a dir, amb punt i a part i guió, sinó que ho fa en la mateixa narració, separats per comes.

Fonamentalment el que ens explica és la seva vida, el que li passa a ella, del que fan els altres personatges quan no hi és ella no ens en diu gairebé res. No ens explica els fets que van succeir durant la guerra, sinó que només ens explica els que la va afectar a ella. També ens fa magnífiques descripcions de la gent i les coses que l'envolten, i també dels seus sentiments.

En relació amb l'univers simbòlic

Hi ha un símbol que sobresurt d'una forma palesa i domina tota la ficció. Es tracta dels coloms, veritable *leit-motiv* de la novel·la: l'evolució i els canvis que experimenten aquests ocells és un desdoblament simbòlic de la vida de la protagonista, mentre que els altres personatges importants es relacionen d'una altra forma amb aquest símbol. Significativament, la seva protagonista es diu Colometa, petit colom, mentre viu amb en Quimet que és el criador de coloms; uns coloms arrauxats, causants de neguit i feina, que són el símbol de la seva vida amb el seu primer marit: uns coloms vius i actius, però, al mateix temps, submissos. Els coloms, la República i l'embut entren plegats a la vida de la Colometa, empenyent-la dins a un punt culminant i quasi insostenible de desasossec i de subjecció. En Quimet cria els coloms de forma despreocupada –és Colometa qui els peixa, arriba sempre carregada de veces a casa seva– i aquest ocells són els ocupants progressius de la casa / vida de la dona: de primer la treuen del terrat: Em van buidar la golfa de totes les coses que jo hi tenia: el cove de la roba, les cadires mitjanes, la caixa de roba bruta, el cistell de les gafes.... I més endavant són els assaltants de la casa, del seu món del seu món i de la seva intimitat. En aquest punt els coloms representen per a Colometa, en forma ben palesa, el paroxisme de la supeditació: Quan no em veia ningú m'olorava els braços, i m'olorava els cabells que em pentinava i em preguntava com podia dur enganxada al nas aquella pudor, de colom i de cria, que gairebé se'm tirava a sobre. Per això, la dona, incapaç de suportar més aquella vida, es rebel·la contra l'element que la simbolitza, els coloms, trencant, d'aquesta manera, els llaços de subjecció que la unien a en Quimet. Colometa sacseja els colomins dintre els ous fins a matar-los. La desaparició de l'últim colom coincideix amb la mort del marit i de l'amic, Colometa puja al terrat i veu un colom, el darrer. Amb la mort d'en Quimet s'acaba una etapa vital, la de la Colometa simbolitzada mitjançant un determinat tipus de colom. I quan Colometa, exasperada, en un somni despert, viu el passat tot just tancat, es veu en la metamorfosi d'un colom, transformada en aquest animal que tan gràficament representa la seva vida amb el seu primer marit.

Però quan entra a formar part de la seva vida, el colom ve unit a un altre element: l'embut. Aquest, amb la seva forma que s'estreny cada cop més, simbolitza l'existència de Colometa, que esdevé més i més anguniosa. I l'embut, símbol d'afllicció i de mort, és l'instrument triat per a Colometa per a matar els seus fills: hi tirarà el sulfurant a la boca dels dos nens. La relació colom / embut es manifesta ja que Colometa, en pensar-hi, es veu com quan sacsejava els ous dels coloms. S'evidencia la relació ous de colom = fills de la Colometa. I tots dos elements, el colom arrauxat, símbol de vida-opressió, i l'embut, símbol d'angoixa-mort, s'inclouen a l'últim capítol: l'embut s'ha tancat i el colom s'ha mitificat; hi assenyalen la definitiva liquidació de la joventut de la Colometa i una possible vida futura. La catarsi que produeix el crit allibera Natàlia del seu passat.

La vida amb l'Antoni dona pas a una altra tipus de colom, o millor, a la seva mitificació. Antoni és l'adrogue de les veces, nom amb què és designat sempre dintre la ficció, fins que és casada amb ell, Colometa començarà de dir-li Antoni. Si s'el coneix per l'adrogue de les veces, el fet tampoc no és casual: és d'antuvi qui alimenta els coloms de Colometa i Quimet i, després, Colometa i els seus fills, jugant en llurs vides un paper providencial. Seguint l'evolució de la vida de la Natàlia/Colometa, podem dir, a grans trets, que la primera i la segona etapa vitals són dirigides per la consciència, en canvi, l'última ho és per a l'inconscient, amb un predomini dels factors onírics. En efecte, dos elements o símbols dinàmics, són la principal compensació de la vida amb maldecaps de la Natàlia-Colometa: les flors i un determinat aparador del carrer Gran. Ambdós designen la infància lligada al somni i a la felicitat, i s'oposen a l'edat adulta. I, per aquest motiu, actuen com uns elements compensadors. Colometa, tota vestida de blanc, el símbol de la puresa, apareix al primer capítol com una flor de les que, lligades amb filferro, pengen al sostre de l'envelat de la plaça del Diamant; la cinta de goma dels enagos que l'estreny a la cintura és precisament el filferro que aguanta les flors. La flor és un símbol de la infància, del somni. Íntimament lligat amb les flors, un altre element neutralitza i allibera de l'angoixa Colometa i li dona la pau: els jardins, els parcs, que ja ens semblen significatius a la primera part de la ficció, i esdevenen, per fi, tot un món vegetal on se submergeix la senyora Natàlia, el lloc preferent per on viu i on es passeja.

La idea del Cosmos vivent en regeneració contínua (el verd / el groc) simbolitza la vida en evolució perpètua, en ascensió vers el cel, evoca tot el simbolisme de la verticalitat. D'altra banda, serveix també per a simbolitzar el caràcter de l'evolució còsmica: mort i renaixement.

L'arbre, el món vegetal, és, al costat dels ocells, el món animal, el símbol preferent d'un món primitiu i unitari; junt amb un altre d'igualment significatiu, es tracta d'un cargol de mar que Natàlia escolta sempre amb molta atenció. Aquell mar ben real que Colometa contemplava abans i que l'atreia amb les seves ones misterioses, s'ha convertit en un cargol de mar que amb la seva remor simbolitza la del món.

L'aparador de la botiga dels hules, després de la mort d'en Quimet i els seus amics, esdevé boirós i imprecís, com tot el que ara rodeja la vida de la Natàlia.

La descoberta del món vegetal, inexistent fins ara, indica un retorn efectiu al món de la infantesa. Es tracta d'un món universal bastit amb uns elements naturals i primaris que es remunten a l'origen de la creació i que, amb llur verticalitat (colom-vol, arbre...) demostren l'interès per superar la vida material i enllaçar amb una altra de superior, lliure d'angoixes i que pot donar, a canvi, la pau.

Els llaços que la mare d'en Quimet col·loca amorosament per tota la casa simbolitzen una funció purament decorativa.

El quadre de les llagostes que penja a casa de la senyora Enriqueta simbolitza el sexe que mata la dona, segons l'anàlisi de Freud feta d'un quadre de Rafael, *Santa Anna i el Nen*.

La fusta, i que l'ofici d'en Quimet sigui fuster, és un detall carregat de significació. En el seu primer matrimoni, la Natàlia-Colometa és com la Mare de Déu i en Quimet és com Sant Josep.

Les balances, que no s'aparten en cap moment de la vida de la Colometa, representen l'equilibri necessari. Per això la dona les toca cada vegada que puja al pis, perquè es troben precisament al lloc on se li acaba l'alè, on ha de tornar a respirar. És, doncs, un element que infon seguretat i sempre, quan està a punt d'acomplir un element transcendental, la Colometa les toca.

El ganivet i el crit de Colometa són un mitjà d'alliberar-se que permet un pacte amb el present. El crit és l'expressió de tot el que, durant molt de temps, s'ha silenciàt. D'ara endavant la dona podrà, per primera vegada, mirar el seu marit amb uns ulls nous i tenir-hi un primer gest d'afecte.

Un gest plenament significatiu perquè és fàl·lico-compensatori: la introducció del dit al melic d'Antoni, el marit esguerrat. És com Natàlia demostra el seu amor envers el seu home, una tendresa fins ara desconeguda i que es palesa per comportar-se amb el marit com amb els fills. Això permet, d'antuvi, la demostració d'afecte, i després i unit molt íntimament a això, una possible felicitat que és l'última paraula de la novel·la: Contents.